

הצללת ישיבת מיר (אחרי המלחמה)

ישיבת מיר כמזרח הרחוק בימי המלחמה

ותוכניות הגירה משם

הרב עמיהוד יצחק מאיר לוין

העורך

פרק זה הוא המשך לפרק שהוקדש באורייתא כרך כ"א להצלחתה של ישיבת מיר בשואה.¹ בעיקר, המשך למאמר שנתפרסם שם² משמו של המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שעמד באותה עת על משמר ההנהגה הרוחנית של הישיבה.

להלן אנו מדפיסים שתי שיחות נוספות של המשגיח זצ"ל שנאמרו לפני תלמידי הישיבה בגלות שנחאי בשני מועדים שונים אך סמוכים זה לזה. שתיהן מתייחסות לאפשרויות ההגירה וההימלטות של הישיבה ממוקדי הסכנה.

כרי להבין את חוכנם של המאמרים מצאנו לנכון להקדים מבוא ולשטוח את הרקע והנסיבות להשמעתם. המבוא דלהלן נסמך בעיקר על הספר הזריחה בפאתי קדם, ח"ב וח"ג, שראה אור ע"י "גנוך קידוש השם", בני ברק. למקור זה יש להוסיף גם את חיבורו המאוחר יותר של הרב דוד אברהם מנדלבוים, גיבורי החי"ל, כ' חלקים, בני ברק, תש"ע.

א

משוכו תלמידי ישיבת מיר באופן פלאי באשרות הכניסה המיוחדת ליפאן וגם להיתרי מעבר דרך ברית המועצות, פנו לרכוש כרטיסי נסיעה ברכבת

1. אורייתא כ"א ("השואה") תש"א, עמ' ת"א - הל"ו. ראה שם מאמרים אחדים.
2. "תוקף" נס הפורים וניסים שנעשו אורות נס ההצלה של הישיבה ובמיוחד את מאמרי שם "הצללת ישיבת מיר - נס הצלה קהילתי יחידי בשואה", בעמ' תכ"ח-תל"ב.

בשבת בבוקר לבש רוב הסיפון חג, כאשר רבים מאד התפללו בהתרגשות וקראו בספר התורה שהביא עימו המעפיל מהולנד (הרב נויבירט) ורב החובל אריה אלימלך¹⁰ התכבד בעליה למפטיר. השבת היוותה שיא לרבים מהמעפילים האלה.

המאבק על נפש הנער

אירוע נוסף ששמעתי מבעל המעשה (סיפורו התפרסם בספרו הנ"ל של סטון) היה על ילד בן 13 בשם הירש ארבע ששרד אצל הפרטיזנים הפולנים את כל משך המלחמה. הילד נולד למשפחה חרדית חסידיית בפולין ונותר יחידי מכל משפחתו העניפה. אותו ילד הגיע בדרך לא דרך לאונית המעפילים, ואז נוצר מאבק גלוי בין קבוצת השומר הצעיר מיוצאי פולין והקבוצה הדתית של חברי פא"י מהולנד על נפש הילד. חברי השומר הצעיר טענו שעליו להצטרף אליהם, כיון שמוצאם משותף, ואילו חברי פא"י טענו שבתור ילד בוגר מוסד של אגודת ישראל, מקומו עימם. הקברניט של "נורוסייד", 'פתח' את העימות על עתידו הרוחני של הילד, בכך שציוות את הילד הבודד בתור נוסע נוסף בתאו האישני. כך 'חגג' הילד את הנסיעה בתאו של הקברניט, קשה לדעת כיצד השפיעה על הנער הדרך השהות בתא רב החובל המוחספס. כיום מתגורר 'הילד המעפיל' במושב גבעת האלה בצפון.

רבי יהושע נויבירט (משמאל) עם רבי שלמה זלמן אויערבאך

10. נראה לי שמדובר במפקד האוניה מטעם ההגנה ולא בקברניט. לעצם העניין של העלאת המפקד למפטיר, נראית מכאן חוכמתו של "בן הרב" כלומר של הרב נויבירט. כיון שאריה אלימלך הנ"ל כנראה שלא היה שומר תו"מ.